

SHOBHA RAO

ATEŞE
YÜRÜYEN
KADINLAR

Çeviren
Zehra Uzun

Leigh Ann Morlock'a

Indravalli

Indravalli Köyü yakınlarındaki tapınağın en dikkat çekici özelliği öyle hemen göze çarpmaz. Hayır, önce dağa tırmanıp tapınağa yaklaşmanız; girişe uzun uzun, dikkatle bakmanız gerekir. Kapıya. Oymalı panolarına ya da ağaç damarlı zarif bezemelerine değil; kapının cesur, aydınlık ve de yapayalnız duruşuna. Hâlâ ağaçmışçasına güçlü ve dimdik duruşuna. O kapı, Indravalli'nin kuzeybatısındaki korudan kesilen ağaçlardan yapılmıştır. Kuru, çoluğu çocuğu olmayan yaşlı bir kadın tarafından yetiştirilmiş; söylenenlere göre kadının yaşı yüzün üstündeymiş. Kocasıyla birlikte çiftçilik yaparlarmış, asla çocuk sahibi olamayacaklarını anladığında ilgilenecek bir şeyi olsun diye ağaç dikmeye başlamış. Büyütecek narin ve güzel bir şeyi olsun diye. Kocasını, körpe filizleri vahşi hayvanlardan korumak için çevrelerini dikenli çalılarla sarmış ve kurak bir bölge olduğundan kadın, ağaçları sulamak için kilometrelerce öteden su taşımak zorunda kalmış. Koruları şimdi yüzlerce ağaca ev sahipliği yapıyor. Hepsinin kökü sapasağlam ve hepsi kuru ayazda salınıyor.

Bir keresinde yerel gazetelerden birinden bir gazeteci, kadınla röportaj yapmaya gitmiş. Oraya vardığında çay saatiymiş, kadınla birlikte ağaçlardan birinin gölgesine oturmuşlar, ağacın

geniş yaprakları tepelerinde hışırdayıp duruyormuş. Sessizce çaylarını yudumlamışlar; gazeteci bile oranın sakın, yemyeşil güzelliğinde kendini kaybetmiş, öyle ki soracağı soruları unutmuş. Kadının çocuğu olmadığını ve yakın zamanda kocasını da kaybettiğini bildiğinden düşünceli davranıp, “Sana arkadaşlık ediyor olmalılar. Ağaçlar yani,” demiş.

Yaşlı kadının gri gözleri gülümsemiş ve “Öyle ya,” diye yanıtlamış. “Hiç yalnız kalmıyorum. Yüzlerce çocuğum var.”

Gazeteci fırsatı kaçırmamış. “Demek onları çocukların gibi görüyorsun?”

“Sen görmüyor musun?”

Sessizlik olmuş. Gazeteci koruya, ağaçların kalın gövdelerine, sağlamlıklarına; onca hastalığa, kuraklığa, böceklerle, sellere ve kıtlığa rağmen altın-yeşil renkte parlayabilmelerine uzun uzun bakmış. İkinci vaktinin sıcağında ve durgunluğunda bile ıslıl ıslıllarmış. “Çok şanslı kadınsın,” demiş. “Bir sürü oğlun var.”

Yaşlı kadın o zaman gazeteciye bakmış, gözleri alev saçıyormuş ve kırış kırış suratı genç kızlığının aydınlığına bürünmüş. “Şanslı olduğum doğru,” demiş, “ama bir konuda yanılıyorsun, genç adam. Onlar oğlan değil. Biri bile değil,” demiş. “Onlar benim kızlarım.”

Poornima, tapınağın kapısını hiç fark etmedi. Savitha da öyle. Ama tapınak, Indravalli'nin üzerinde yükselen dağdaki yerinden onları pürdikkat izliyordu. Köyün kendisi, Bengal Körfezi'nden aşağı yukarı yüz kilometre içeride bulunan Krishna Nehri kıyısına yakındı. Düz bir vadide yer almasına karşın mezra, Andhra Pradesh'teki en büyük dağlardan biri olan Indravalli Konda'nın gölgesinde kalıyordu, tapınak ise dağın doğuya bakan cephesinin ortalarındaydı. Parlak beyazdı ve Savitha'ya dev bir pamuk kozasını anımsatıyordu. Poornima'ysa tapınağın dolunaya benzediğini düşünürdü, daima gökyüzünün ve çevresindeki ağaç dallarının kucağında.

Poornima ailesinin gecekondusunun önünde durmuş, tapınağa bakarken on yaşındaydı. Derken geriye dönüp kenevir halatından yapılmış yataкта oturan babasına baktı. "Ammayla* sen neden bana dolunayın adını verdiniz?" diye sordu. Annesi dokuma tezgâhının başında çalıştığından Poornima sorusuyla onu rahatsız etmek istememişti. Ama annesinin bundan beş yıl sonra öleceğini bilseydi ederdi. Hatta her fırsatta onu rahatsız eder, yakasından düşmez, kokusunun her bir zerresini doyasıya içine çekirdi. Ama babası başını kaldırıp bakmadı bile. Tütününü

* Anne -çn

sarmaya devam etti. Belki de sorusunu duymamıştı. O yüzden Poornima bir daha sordu. “Nanna*, neden...”

“Yemek hazır mı?”

“Hazır sayılır.”

“Ben geldiğimde hazır olsun diye daha kaç kez söyleyeceğim?”

“Dolunaylı bir gecede doğduğum için mi?”

Babası omzunu silkti. “Sanmam.”

O zaman Poornima bir bebek suratı hayal etti ve “Suratım ay gibi yuvarlak mıydı yoksa?” dedi.

Babası içini çekti. “Sen doğduktan birkaç gün sonra annen bir rüya görmüş. Rüyasında bir sadhu” ona, adını Poornima koyarsak bir sonraki çocuğumuzun oğlan olacağını söylemiş.”

Poornima tütününü yakan babasına baktı, sonra eve geri girdi. Bir daha adıyla ilgili bir şey sormadı. Hatta dolunaylı gecelerde göğe bakmamak için elinden geleni yaptı. Altı üstü bir kaya parçası, diye düşündü, gökyüzünde asılı büyük gri bir kaya parçası. Ama unutmak zordu, değil mi? O konuşmayı. Bazen durduk yere, ortada hiçbir sebep yokken aklına geliverirdi. Bir tencere sambarın*** tuzuna bakarken örneğin ya da babasına çay verirken. Sadhu haklı çıkmıştı elbette: Üç erkek kardeşi olmuştu. O hâlde üzülecek ne vardı? Hiç, hiçbir şey. Bazen kendini gururlu bile hisseder, kendi kendine, “Ben onların umuduydum ve gerçekleştim,” derdi. Bir de gerçekleşmediğinizi düşünün. Umutunuz olmadığını düşünün.

Poornima on beşine bastığında evlilik çağına geldi ve rahibe okuluna gitmeyi bıraktı. Boş zamanlarında evin geçimine katkı sağlayabilmek için çarkığin –charkha– başına oturmaya başladı. Tamamladığı her bir makara iplik için –ipliğin rengi bazen kırmızı olurdu, bazen mavi, bazen de gümüş– iki rupi kazanırdı

* Baba –çn

** Hindu bilge –çn

*** Bir tür sebze güveci –çn

ama bu ona bir servet gibi gelirdi. Bir bakıma öyleydi de: On üç yaşında âdet görmeye başladığında, o güne kadar giydiği en pahalı kıyafetle ödüllendirilmişti: Yüz rupi değerinde bir ipek langa*. Heyecan içinde, iki aydan kısa sürede bu parayı kazanabileceğini düşünmüştü. Ayrıca kendisinin, bir kızın, bir şey, herhangi bir şey kazanabilmesi ona öylesine derin ve sonsuz bir önem duygusu –*değer* duygusu– katmıştı ki bulduğu her fırsatta charkhanın başına oturuyordu. Sabah erkenden kalkıp iplik sarıyor, kahvaltı bulaşıkları yıkandıktan sonra iplik sarıyor, öğle yemeği hazırlanıp yendikten sonra iplik sarıyor, akşam yemeğinden sonra yine iplik sarıyordu. Gecekondularında elektrik yoktu, dolayısıyla iplik sarmak Poornima için güneşe karşı bir yarıştı. Dolunaylı geceler de çalışmaya devam edebileceği kadar aydınlık olurdu ama dolunay ayda bir kez çıkardı. O yüzdendir ki çoğu gece, güneş battıktan sonra Poornima charkhasını kaldırır ve hilale, dördüne ya da şişkin aya sabırsızca bakıp, “Neden hep dolunay olamıyorsun ki?” diye söylenirdi.

Ama Poornima'nın tek kaygısı gün ışığı ve ay ışığı değildi. Diğer kaygısı, daha doğrusu *asil kaygısı*, annesinin hastalığıydı. Kanser. Tenali'deki Amerikan hastanesinin doktorunun dediğine göre hastalığı buydu. İlaçları pahalıydı, üstelik doktor annesini meyve ve kuruyemiş perhizine sokmuştu ki onlar da pahalıydı. Buldukları yer olan Guntur şehrine özgü el dokuması pamuklu sariler yapan babası, hükümetin karneyle dağıttığı pirinç ve mercimekle karısının ve çocuklarının karnını güçbela doyururken, meyve ve kuruyemiş gibi lükslere hayatta el uzatamazdı. Ama Poornima bunu dert etmiyordu. Aksine, her gün annesine yiyecek alabilmek –iki muz, küçük bir elma ve bir avuç kaju– ona keyif veriyordu. Sadece keyif vermekle de kalmıyor, onu mutlu ediyordu. Hatta Poornima bu durumun *tadını çıkarıyordu*. Tadını çıkarıyordu derken, meyveleri ya da kuruyemişleri gerçekten yemiyordu. Bir lokma bile yememişti hatta, gerçi bir keresinde annesi onu bir tane

* Hindistan'da bluz ve etekten oluşan iki parçalı geleneksel kadın kıyafeti
–çn

kaju almaya güçlükle ikna etmişti ama o zaman bile annesi arkasını döner dönmez Poornima o tek kajuyu diğerlerinin arasına geri koymuştu. Hayır, tadını çıkartıyordu derken, Poornima'nın yaptığı, annesinin muzunu yavaş yavaş iğneyişini seyretmekti, öylesine yumuşak bir Şeyi çiğnemek bile annesini epey yorardı ama Poornima onu o kadar inançlı, o kadar umutlu izlerdi ki annesinin güçlenmeye başladığını *görebildiğini* düşünürdü. Sanki g  bir tohummuş gibi. Tek yapması gereken, o tohuma iki rupilik yiyeceklerini ekleyip büyümesini seyretmekti.

Gün geldi, Poornima neredeyse babası kadar kazanır oldu. Yaptığı iş Şuydu: Ayrılmamış, kalın ham iplik balyalarını alır, charkhayı kullanarak ipliği metal bobinlere sara sara ayırırdı. Bir keresinde bobine sarılı ipliğe bakıp aħřap fılara benzediğini düşünmüştü, neredeyse en k k kardeşinin kafası kadar büyüktü. Bu iplik, nihayetinde kendini babasının sarileri yaptığı dokuma tezgâhında bulacaktı. Dokuma tezg huna varmadan evvel başka işlemler görecekti ama Poornima hep sardığı iplikleri ayırt edebildiğini düşünürdü. İplikleri sardığı bobinleri. Bunu başkalarına söylese g lerlerdi –hepsi birbirine benziyor derlerdi– ama bu doğru değildi. Poornima'nın elleri bobinine dokunmuştu. Çentikli yerlerini biliyordu, gövdesinin hatlarını, pasının biçimini biliyordu. Poornima bobinlerini elinde tutmuştu ve ona göre insan bir kez tuttuğu Şeyi bir daha asla tam m n siyla bırakmazdı. Tıpkı okuldan ayrılırken öğretmeninin verdiği k k kurmalı saat gibi. O saatin yuvarlak mavi yüzü, dört k k bacağı ve saat başı alan iki zili vardı. Yaşlı, hayata küsmüş bir Katolik rahibe olan  ğretmeni saati Poornima'ya verirken, “Yakında seni evlendirirler. Önümüzdeki on yıl boyunca her yıl bir bebeğin olur. Buna *tutun*. Sözlerim Şimdi sana anlamsız geliyor olabilir ama ileride beni anlarsın,” demişti. Sonra saati kurup aldırımıştı. “Bu ses,” demişti. “Unutma, bu ses sana ait. Kimseye değil, yalnızca sana ait.” Poornima ihtiyar rahibenin neden bahsettiğini hiç anlamamıştı ama saatin zilinin o  na dek duyduğu en müthiş ses olduğunu düşünmüştü.

O saati her yere götürmeye başladı. Çalışırken charkhanın kenarına koyardı. Yemek yerken tabağının yanına koyardı. Uyurken hasırının başucuna koyardı. Ta ki durduk yere bir gün saat çalmayı bırakana kadar. İşte o zaman babası, “Oh be!” dedi. “O şeyin hiç susmayacağını sanmıştım.”

Saat çalmayı bıraktıktan birkaç ay sonra Poornima'nın annesi öldü. Poornima on altısına yeni girmişti –beş çocuğun en büyüğüdü– ve annesinin ölümünü izlemek, masmavi bir sabahın griye dönmesini izlemek gibiydi. Poornima annesinin en çok sesini özlüyordu. Yumuşak, bal gibi tatlı ve küçük gecekondu-nun fare kemirmiş duvarlarına tezat oluşturan o sıcacık sesini. Öylesine hoş bir sesin kendisine seslenip uzun çalışma saatlerine bir ara vermesi, hele ki onca saatin karşılığı iki muz, bir elma, bir avuç da kajuyken, Poornima'yı çok mutlu ederdi. Annesinin sesi, o birkaç parça şeyin bile bir servet gibi görünmesini sağlayacak türden bir sestti. Ama şimdi Poornima hem annesini hem de saatini kaybetmişti.

Annesinin ölümünün ardından Poornima charkhasını yavaşlattı. Hatta bazı günler charkhayı gündüz vakti kaldırır, gecekondu-nun duvarlarına bakıp bakıp, Annemin sesini unuttuğum, diye düşünürdü. Belki de o ihtiyar rahibenin demek istediği buydu, insan her gün duymadığı bir sesi unuturdu. Şimdi unutmayacağımı düşünüyorum ama unuttuğum. Sonra da her şeyimi kaybetmiş olacağım. Bunu düşündükten sonra bir sestten daha fazlasını hatırlaması gerektiğini anladı. Bir de anı hatırlaması gerekiyordu, aklına gelen anıysa şuydu: Annesi hastalığı esnasında bir sabah Poornima'nın saçını tarayabilecek kadar iyiydi. Dışarıda hava açık ve güneşliydi, dahası tarağın doku-nuşları o kadar nazik ve hafifti ki Poornima tarağı tutan kişinin bir insan değil, tarağın sapına konmuş minicik bir kuş olduğunu düşündü. Derken annesi tarağı üç dört kez saçından geçirdikten sonra birdenbire durdu. Elini kızının başına koyunca Poornima dönüp annesine baktı, gözlerinin yaşarmış olduğunu gördü. An-

nesi de ona baktı, gözlerinde eski, sonsuz bir hüüzün vardı. "Poornima, çok yorgunum. Ölesiye yorgunum," dedi.

Bunu dedikten ne kadar sonra ölmüştü?

Üç, belki dört ay sonra, diye tahmin etti Poornima. Bir sabah uyandıklarında annesinin gözleri açıktı, boştu, cansızdı. Ancak Poornima ağlayamadı. Annesinin cesedini yıkayıp giydirirken de ağlayamadı. Babası ve kardeşleri, yaseminlerle bezeli cenazesini köyün sokaklarında taşırken de ağlayamadı. Odunlar büsbütün yanıp soğuk küle döndüğünde bile ağlayamadı. Annesinin portresinin üstüne asılı çelenge son kasımpatıyı iliştirdiğinde de. Çok daha sonra, mevsimin ilk serin sonbahar sabahına adımını attığında ağladı. Daha doğrusu, ağlamaya çalıştı. Gözyaşları, anımsıyordu da, pek bir azdı. O zamanlar ağlayamadığı, *hıçkırıklara boğulamadığı* için kötü bir evlat olduğunu düşünürdü ama ne kadar üzülsün, acısı ne kadar derin olursa olsun topu topu bir iki damla gözyaşı dökebilmişti. Gözleri belli belirsiz kızarmıştı. "Amma," demişti göğre bakarak, "beni affet. Seni sevmediğimden değil. Ya da özlemediğimden. Ben de anlamıyorum, *diğer* herkes ağlıyor. Hem de hüngür hüngür. Ama gözyaşları tek ölçü değil, değil mi?"

Yine de korktuğu başına geldi: Aylar geçtikçe annesinin sesini unuttu. Ama *hiç* unutmadığı, aklından bir an olsun çıkmayan bir şey vardı ki o da annesinin kısacık bir anlığına, saçını tararken elini başına koymasıydı. Son derece basit bir hareketti bu, yine de Poornima annesinin elinin ağırlığını daima hissetti. Öylesine narin ve güzel bir ağırlıktı ki, kavurucu bir yaz gününün ardından tane tane düşen yağmur damlaları gibiydi. Küçük ve yorgun ama kan misali damarlarını canlandıracak kadar güçlü bir ağırlık.

Sonunda Poornima bunun dünyanın en güzel ağırlığı olduğuna karar verdi.

Poornima ayda bir kez Indravalli Konda'daki tapınağa gidip annesi için dua ederdi. Tütsü dumanına boğulmuş salonda rahibi izlerken bir yandan da tanrıların kendisiyle konuşmasını,

Ammasının yanlarında olduğunu söylemelerini umut ederdi ama asıl ulaşmak istediği, dağın zirvesindeki o küçük lambaydı: Deepa. Bazen, bir pazar ya da festival günü, gecekondularının önüne çıkıp yukarıya baktığında lambanın yandığını görürdü; uzak, sarı, ışıltılı, tıpkı bir yıldız gibi. Bir gün babasına, “Kim yakıyor?” diye sordu.

“Neyi kim yakıyor?”

“Dağın zirvesindeki deepayı.”

Akşam yemeğinin ardından gecekondunun önüne çıkmış, kolları yorgun, vücudu kambur oturan babası Indravalli Konda’ya bakıp, “Rahiplerden biridir muhtemelen. Çocuklar da olabilir,” dedi.

Poornima bir süre sessiz kaldıktan sonra, “Bence Amma yakıyor,” dedi.

Babası Poornima’ya baktı. Bakışları kasvetli, çökük, sanki az evvel alev alev yanan bir binadan çıkmış gibiydi. Sonra çayını istedi. Poornima çayını verdikten sonra, “On ay kaldı,” dedi.

“On ay mı?”

“Annenin birinci yıl törenine.”

Poornima ne demek istediğini *o zaman* anladı. Aile fertlerinden biri vefat ettikten sonra tam bir yıl boyunca, düğün dernek yapmak şöyle dursun herhangi bir kutlamaya katılmak dahi uğursuzluk getirirdi. Annesi öleli iki ay olmuştu. On ay sonra –diyordu babası– Poornima evlenecekti.

“Ramayya’yla konuştum bile. Bu civarda, kendisine ait birkaç dönüm arazisi olan bir çiftçi varmış, çalışkan biriymiş. İki mandası, bir ineği, birkaç da keçisi varmış. Ama beklemek istemiyormuş. Paraya hemen ihtiyacı varmış. Tabii bir de çiftçi karısı olmak istememenden korkuyormuş. Ramayya’ya dedim ki, ona dedim ki, benim kıza bir bak. Bir bak bakalım. Öküz kadar güçlü, hatta *tam* bir öküz. Gerçek öküzleri bırak, o tarlaları *kendisi* sürer.”

Poornima başıyla onaylayıp eve girdi. Evdeki tek ayna bir el aynasıydı. Öyle ki, kol boyu uzatmadığı sürece tüm suratını göremezdi bile. Ama Poornima aynayı suratına tutup baktı, bir

göz, bir de burun gördü; sonra aynayı sırasıyla boynuna, göğsüne ve kalçasına indirdi. Öküz, ha? Birdenbire üstüne bir hüznün çöktü. Ama Poornima sebebini anlayamadı. Zaten sebebi önemli değildi. Durduk yere hüznülenerek çocukluk ediyordu. Annesi hayatta olsaydı şimdiye dek çoktan evlenmiş olurdu, bunun farkındaydı. Hatta belki hamileydi, belki kucağında çocuğu vardı. Ki bunda da üzülecek bir şey yoktu. Ama bu çiftçiyile ilgili endişeleri vardı. Ya *gerçekten* ona toprak sürdürürse? Ya kaynanası zalim çıkarsa? Ya tüm çocukları kız olursa? Derken Ammasının sesini duydu. Bunların hiçbirini henüz olmadı, diyordu. Sonra şöyle dedi: Her şey yıldızlarda yazılıdır, Poornima. Tanrılar kaderimizi çoktan yazmıştır. Biz hiçbir şeyi değiştiremeyiz. O hâlde ne önemi var? Niçin endişe ediyorsun?

Haklıydı elbette. Ama o gece hasırının üzerinde yatarken Poornima çiftçiyi düşündü, Indravalli Konda'nın tepesindeki deepayı düşündü, güzelliği düşündü. Seni daha açık olsaydı, saç daha gür olsaydı ya da gözleri daha iri olsaydı babası ona daha iyi bir kısmet bulabilirdi: Kendine öküz değil, eş arayan birini. Bir keresinde Ramayya babasını görmeye geldiğinde Poornima onun şöyle dediğini duymuştu: "Senin Poornima çalışkan kız ama şimdiki gençleri biliyorsun, *modern* kız istiyorlar. Moda istiyorlar." Moda mı? Poornima bu sefer annesini düşündü, acı içinde kıvranarak geçirdiği son günlerini düşündü, annesinin başına koyduğu elinin ağırlığını düşündü, sonra iki muz, bir elma, bir avuç kajuyu düşündü. İşte o zaman, yüreği *bu* ânı bekliyormuşçasına paramparça oldu ve Poornima o kadar ağladı, o kadar ağladı ki asla duramayacağını sandı. Sessizce ağladı, uyuyan babasının ve kardeşlerinin kendisini duymasını istemiyordu, üzerinde yattığı hasır o kadar ıslandı ki Poornima hasırın altındaki toprağın ıslak kokusunu aldı, tıpkı yağmur sonrası gibi; en sonunda vücudu hıçkırmaktan öylesine yorgun düştü, öylesine hissizleşti, öylesine boşaldı ki Poornima tebessüm etti ve derin, rüyasız bir uykuya daldı.

İşte tam o sıralarda, yani Poornima'nın annesinin öldüğü sıralarda, Savitha'nın annesi –Poornima'nın rahmetli annesinden çok daha yaşlı, çok daha yoksuldu ama hayatında bir gün olsun hastalanmamıştı– en büyük kızı olan Savitha'ya, on yedisinde olsa gerekti, o akşam sofraya koyacak yemeklerinin olmadığını söyledi. “Nasıl yemek yok?” diye sordu Savitha şaşkın şaşkın. “Dünkü tomarlardan kazandığım yirmi rupiye ne oldu?” Tomarlardan kasti, kasabanın dışında, Hıristiyan mezarlığının bitişiğindeki çöp yığınlarından topladığı atık kâğıt ve plastik tomarlarıydı. O yirmi rupiyi kazanmak için üç gün boyunca leş kokulu, çürük, mide kaldıran yığınları didik didik aramış, diğer çöp toplayıcılarının yanı sıra domuzlar ve köpeklerle de mücadele etmek zorunda kalmıştı.

“Bhima aldı.”

“Aldı derken?”

“Ona hâlâ otuz rupi borcumuz var.”

Savitha içini çekti. İç çekişi yavaş ve uzun olsa da içinde fırtınalar kopuyor, aklından binbir türlü düşünce geçiyordu. Kendisi gibi çöp karıştıran üç kız kardeşini düşündü, evlere temizliğe giden annesini düşündü, yıllarca içtikten sonra eklem iltihabı bardak bile tutamayacağı kadar kötüleşince nihayet içmeyi bıra-

kan babasını düşündü. Babası haftanın hemen her günü kapısında dilendiği tapınağın rahiplerinden sadaka alırdı ama bu para, karısıyla dört kızının karnını doyurmasına yetmek şöyle dursun, kendi karnını doyurmasına bile güçlüğüle yetiyordu. Savitha'nın iki de abisi vardı. İkisi de iş bulma umuduyla, eve para göndereceklerine söz vererek Haydarabad'a gitmişti ama üzerinden iki yıl geçmesine rağmen daha bir mektuplarını bile almamışlardı.

Savitha sefil hâldeki gecekondularının ortasında durup para kazanabilmenin tüm yollarını düşündü: Pek para etmediği apaçık ortada olsa da çöp toplayabilirdi, annesinin yaptığı gibi aşçılık ve temizlikçilik yapabilirdi ama Indravalli'de annesine devamlı iş sağlayacak kadar bile zengin aile yoktu, charkhada ve dokuma tezgâhında çalışabilirdi –nihayetinde dokumacı kastından geliyordu– ancak pamuklu sari yapımından elde edilen gelir her yıl biraz daha düşmekteydi, üstelik sari yapımı çok az kazandırdığından evinde charkha ve dokuma tezgâhı bulunan aileler parayı kendilerine saklayabilmek için dışarıya iş vermiyorlardı. Savitha kendi charkhalarına baktı; bozuktu, her tarafını örümcek ağları sarmıştı, kibrit bekleyen bir odun yığını misali gecekondularının bir köşesinde yatıyordu. Tamir ettirecek parayı beş yıldır denkleştirememişlerdi. Bir tamir ettirebilseydik, diye düşündü, o zaman daha çok para kazanabilirdim. Bu düşüncesinin ne kadar saçma olduğunun farkındaydı elbette: Para kazanmak için paraya ihtiyacı vardı.

Ama iplikler! O ipliklere yeniden dokunabilmek...

Küçük bir kızken, minik ellerinin arasına bir pamuk kozası alıp içi koyu ve inatçı tohumlarla dolu bu kabarık şeyin sari gibi güzel, pürüzsüz, düz ve yumuşak bir şeye dönüşebilmesine ne kadar şaşırdığını dün gibi hatırlıyordu.

Kozadan dokuma tezgâhına, kumaştan sariye, diye düşündü.

Karanlık gecekonduyu, bozuk charkhayı, boş tencere ve tavalarla ilgisizce bakan annesini ardında bırakıp köyde dolaştı. Çamaşırcıların gecekondularının önünden geçti, tren istasyonunun önünden geçti; tütüncünün, baharatçının, sari dükkânının, ter-

zinin ve hatta Indravalli'nin ortasındaki Hanuman Tapınağı'nın önünden geçti ve kendini Dokumacılar Kooperatifi'nin bulunduğu küçük kapılı avlunun önünde buldu. İçeriden konuşma sesleri ve çalışan bir vantilatörün uğultusu geliyordu. Suratını kapıya dayasa yeni kumaşın belli belirsiz aromasını; taze pişmiş pirinç, ilkbahar yağmuru, tik ağacı ve o sert tohumlardan birinin birbirine karışarak oluşturduğu o aromanın kokusunu alabilirdi, koku o kadar inatçıydı. Rüzgârda hemencecik dağılıveren bu hafif koku, Savitha için en güzel kokulu çiçekten bile daha büyüleyiciydi.

Savitha gıcırdayan kapıyı hiç düşünmeden açtı ve içeriye girdi.

Poornima'nın babasının iki tane dokuma tezgâhı vardı. Birinde kendisi çalışırdı, diğersindeyse ölmeden önce karısı. Birer sari tamlamaları iki üç gün sürerdi ama şimdi dokuma tezgâhında tek kişi çalıştığından sarilerin sayısı yarıya düşmüştü. Bu, paranın da yarıya düştüğü anlamına geliyordu. Poornima charkhıyla ve ev işleriyle fazlasıyla meşgul olduğundan ikinci dokuma tezgâhına vakit ayıramazken kız kardeşi pedala yetişemeyecek kadar küçüktü, hâl böyle olunca babası yardımcı aramaya başladı. Tanıdığı herkese haber saldı, her akşam gittiği çay ocağını soruşturdu, Dokumacılar Kooperatifi'ne gidip, üretilen her bir sarinin gelirinin çeyreğine ek olarak yemek de vereceğini söyledi. Ama kimseyi bulamadı. Indravalli çoğunlukla sari üreticilerinden oluşan bir köydü ve delikanlıların çoğu kendi ailelerine yardım etmekle meşguldü. Söylendiğine göre, köy Ikshvakular zamanında kurulmuştu ve o zamandan beri kumaş dokurdu: Eski dönemlerde hükümdarlara kıyafet yapılırdı, şimdilerdeyse pamuklu sarileri köylüler ve nadiren de olsa entelektüel elitler giyerdi. Hindistan'ı Terk Edin Hareketi'nin yanı sıra Gandhi'nin charkhanın başına oturmuş iplik saran görüntüsü ve sadelik ilkesini başlatması Indravalli'nin beklentilerini önemli ölçüde artırmıştı, özellikle de bağımsızlığa giden yıllarda. Ama şimdi 2001 yılıydı, yeni bir yüzyıl başlamıştı; yine de Indravalli'nin

genç erkekleri, Poornima ve ailesinin de ait olduğu dokumacılar kastına doğan genç erkekler, kendi ailelerini geçindirmekte zorlanıyorlardı. Hatta pek çoğu dokumacılığı bırakıp başka işlere yönelmişti.

“Dokumacılık ölüyor. Hatta öldü bile,” dedi babası. “Şimdilerde afili makineler varmış.” Poornima, babasının onu çiftçiyle evlendirmeye çalışmasının asıl sebebinin bu olduğunu biliyordu. Babası buruk bir tebessümle, “Kumaş üretecek makine icat etmesi kolay, yiyecek üretecek makine icat etsinler de görelim,” dedi.

Poornima da güldü. Ama esasında kulağı babasında değildi. Babasını biraz daha gazyağı almaya ikna edebilirse, geceleri de fener ışığında dokuma yapabiliirdi, böylece babası başka birini işe almak zorunda kalmazdı.

Ama sonraki hafta gecekondunun eşiğinde bir kız belirdi. Poornima o sırada yemek yapıyordu, başını kaldırıp baktı. Kızın suratını göremedi zira güneş kızın tam arkasındaydı ama vücudunun kıvrımlarına, o vücudun güçlü ve sallanan bir palmiyenin zarafetiyle alçak kapıya yaslanışına bakılacak olursa genç biri olduğu kesindi. Üstelik sesi de bunu doğruladı, gerçi Poornima’nın düşündüğünden daha kibar –ve daha olgun– bir sestti. “Baban burada mı?”

Besbelli kız Poornima’yı görebiliyordu. Poornima gözlerini kısarak, “Akşam gel,” dedi. “Hava kararmadan dönmüş olur.” Arkasını dönüp pilav tenceresinin kapağını açmak için uzandı ama bunu yaparken parmağı kapağın kenarına değip yandı. Poornima elini çektiği gibi, çoktan kızarmaya başlamış olan parmağını ağzına soktu. Başını çevirip baktığında kız hâlâ oradaydı. Poornima duraksadı, derken palmiyenin görüntüsü yeniden zihninde belirdi: Ama şimdiki genç bir palmiye ağacıydı, fidandı henüz, ne tarafa eğileceğini, güneşin ne taraftan doğup battığını, kendisinin ne tarafa büyümesi gerektiğini bilmeyen bir palmiye ağacı. “Evet?” dedi Poornima, kızın hâlâ orada olmasına şaşırarak.

Kız başını iki yana salladı, daha doğrusu Poornima’ya öyle

göründü, sonra da gitti. Poornima kızın az evvel durduğu yere baktı. Nereye gitmişti? Kızın peşinden koşacak oldu. Her nasılsa, kızın gidişi hem kapı ağzını hem de evin içini bomboş bırakmıştı. Ama *nasıl*? Kimdi o? Poornima bilmiyordu. Su çekmeye gittiği kuyuda görmemişti, mahallenin kızlarından biri de değildi. Tapınaktan olmalı, diye düşündü, bağış istemeye gelmişti ya da belki de seyyar satıcıydı, sebze satmaya gelmişti. O sırada yanık pilav kokusu aldı ve kızı tamamen unuttu.

Bir hafta sonra kız, annesinin dokuma tezgâhında çalışmaya başladı. Poornima aynı kız olduğunu biliyordu çünkü oda yeniden dolmuştu. Boş olduğu zamanı unutmuştu hatta. Oda doluydu ama bir beden, bir koku ya da bir varlıkla dolu değildi: Bunu yapan, öbür dokuma tezgâhında çalışan babasıydı. Oysa *kız* odayı ani bir farkındalıkla, bir uyanma hissiyle dolduruyordu, hem de gün ağaralı saatler olmasına rağmen. Poornima babasının dokuma tezgâhının yanına bir bardak çay koydu. Babası Poornima'ya kısa bir bakış atıp, "Öğle yemeğinde sofraya bir tabak daha koy," dedi.

Poornima gitmek için döndü. Şimdi kızın arkasında duruyordu. Kızın üstünde ucuz, pamuklu bir sari vardı, bluzu epey eskimiş olsa da hâlâ canlı maviydi: Alacakaranlık vakti Krishna'nın rengi. Sağ kolunda, bileğinin iç tarafında geniş, yuvarlak bir doğum lekesi vardı. Dikkat çekiyordu çünkü tam olarak damarlarının eline doğru yayılmadan evvel birleştikleri yerdeydi. Aslına bakılırsa, doğum lekesi onları –yani damarları– bir araya toplamış gibi görünüyordu, sanki bir buketin etrafına bağlanan bir kurdele gibi. Buket mi? Doğum lekesi mi? Poornima utanç içinde suratını çevirdi. Tuhaf kızın yanından hızlıca geçerken, kızın dokuma tezgâhının kolunu kendinden tarafa çekmesiyle elinde olmadan gördü: Kızın eli. İnce vücuduna göre fazla büyüktü, daha çok erkek eline benziyordu ama kibardı, tıpkı sesi gibi. Gelgelelim Poornima'yı asıl şaşırtan şey şuydu: Kolu öylesine güçlü, öylesine sağlam tutuyordu ki hiç bırakmayacakmış gibi

görünüyordu. O kolu tüm vücuduyla çekiyor gibiydi. Sımsıkı tutuyordu. Poornima afalladı. Bir elin bunu yapabileceğini hiç bilmiyordu. Bu kadar istekli olabileceğini hiç bilmiyordu.

O gece akşam yemeğinden sonra babası ilk kez o kızıdan bahsetti. Indravalli Konda'daki deepa karanlıktı ve Poornima kardeşlerini yatırıyordu. En küçük erkek kardeşi yedi yaşındaydı, kız kardeşi on bir, bir de on iki yaşında ikiz erkek kardeşleri vardı. Nispeten uslu çocuklardı ama bazen annesinin yorgunluktan ölmüş olabileceğini düşünmüyor değildi. Poornima bir yandan hasırlarını seriyor, bir yandan da ikizlerden birine kız kardeşinin saçını çekmemesini söylüyordu ki o sırada tütün sarmakla meşgul olan babası, "Sen onunla beraber yiyorsun. Dikkat et de hakkından fazlasını yemesin," dedi.

Poornima babasına döndü. "Kim?"

"Savitha."

Adı buydu demek.

Poornima, elindeki yarısı serili hasırla duraksadı. "Bir tek onu bulabildim," dedi babası, kenevir halatından yapılmaya yatağına uzanmış, tütününü içerken. "Dokumacılar Kooperatifi'ndekiler sevinmem gerektiğini söylediler. Sanki az para veriyormuşum gibi. Asıl onun sevinmesi gerek. Babası, yani ihtiyar Subbudu, daha kendi karnını doyuramıyor, nerede kaldı zavallı karısıyla dört kızının karnını doyurmak." Esnedi. "Umarım görüldüğü kadar çelimsiz değildir."

Ama Poornima karanlığa doğru gülümserken öyle olmadığını biliyordu.

Savitha başta Poornima'nın yanında sessizdi. Poornima onun kendisinden bir iki yaş büyük olduğunu tahmin ediyordu ama ikisi de gerçek yaşlarını bilmiyorlardı. Köyde yalnızca erkeklerin doğum tarihleri kaydedilirdi. Yine de, bir gün öğle yemeği yerlerken Poornima sorunca Savitha ona annesinin söylediği şeyi söyledi: Bir güneş tutulması günü doğduğunu. Annesi doğum sırasında camdan dışarı baktığını, gün ortasında gökyüzünün

kararmaya başladığını görünce donup kaldığını söylemişti. Çünkü bir rakshasi* doğuracağını düşünmüştü. Savitha'ya o anda korkudan tüm sancısını unuttuğunu söylemişti. Ya bir iblis doğuruyorduydu? Annesi dualar etmeye başlamış, ardından zangır zangır titreyerek bebeğinin ölmesini dilemişti. Hatta kendi elleriyle mi öldürse diye düşünmüştü. Dünyaya kötülük getirmekten daha iyiydi, demişti Savitha'ya. Ama sonra tutulma geçmiş, bebeği doğmuştu. Normal, sulugözlü küçük bir bebektir.

"Annen bayağı rahatlamıştır," dedi Poornima.

"Pek sayılmaz. Sonuçta kız çocuğuydum."

Poornima başıyla onayladı. Savitha'nın yemeğini yemesini seyretti. Savitha iştahlı kızdı ama günde on iki saat dokuma tezgâhının başında oturan biri için bu normaldi.

"O yüzden bana Savitha adını vermiş."

"Anlamı ne?"

"Sence? Bana güneşin adını verirse bir daha ortadan kaybolmayacağını düşünmüş."

Parmağına bulaşan rasamı** yalarken bileğindeki doğum lekesi ağzıyla tabak arasında hamak gibi sallandı, sonra yağurdun yanında yemek için bir porsiyon daha pilav istedi.

Poornima, "Tuz da ister misin?" diye sordu.

"Yok, ben tatlı seviyorum. Doğrusunu istersen, ben yoğurtlu pilavı asıl muzla yemeyi severim. Muzu bir güzel ezeceksin, sonra da pilava karıştıracaksın. Öyle bakma. Denemeden bilemezsin. Tadı var ya, en tatlı, en güzel gündoğumu gibi. Bunu sırf adımdan ötürü söylemiyorum, gerçekten öyle. Dene, göreceksin."

"Ama muz..." dedi Poornima, aklına annesi ve her gün onun için aldığı iki muz geldi. Sonuç olarak hiçbir yararı olmamıştı.

"Biliyorum. Çok pahalı. Ama mesele de bu zaten, Poori***. Sana Poori dememde bir sakınca yok, değil mi? Muzu her yemekte yiyemezsin. Bunun için fazla iyi, fazla mükemmel. Gün-

* Hindu mitolojisinde bir iblis -çn

** Baharatlı bir Hint yemeği -çn

*** Bol yağda kızartılarak yapılan bir hamur işi türü -çn

doğumunu her sabah görmek ister miydin? Öyle olsa alışırydın, renklerine yani. Görünce başını çevirecek hâle gelirdin.”

“Çok fazla yoğurtlu pilav ve muz yersem öyle mi olur diyorsun? Başımı mı çeviririm?”

“Hayır. Yine yersin. Ama artık düşünmezsın.”

Düşünmezsın mi?

Poornima, Savitha'nın artık sessiz olmadığını düşündü. Hayır, hem de hiç. Ve tuhaf bir biçimde yiyeceklere takıntılıydı: yoğurtlu pilav ve muz olayı, kendisine Poori demesi, parmaklarını yalaması... Sanki bir daha yemek yemeyecekmiş gibi davranıyordu. Babası ailesinin yoksul olduğunu söylemişti, hatta kendilerinden bile yoksullardı ki buna inanmak epey güçlü. Toplamda altı kardeşiler, babası öyle demişti. İhtiyar Subbudu o kadar çelimsizdi ki dokuma tezgâhına oturmayı bırakalı çok olmuştu; annesi başka ailelerin temizliğini yapıyor, yemeğini pişiriyordu, alelaide bir *hizmetçiden* farksızdı yani, babası alaycı bir tavırla öyle söylemişti. Abileriyse eve para göndereceklerine söz vererek Haydarabad'a gitmişlerdi ama daha bir paisa* bile göndermemişlerdi. Üstelik dört kızın dördü de bekârdı. “Dört,” diye feryat etmişti babası başını sallayarak. “İhtiyarın işi yaş,” demişti. “Dört büyük taş, bir de halat bulup onları en yakın kuyuya götürse daha iyi.”

“Savitha hangisi?”

“En büyükleri. Kızların yani. Daha *onun* başlık parası bile yok.” Demek Poornima'nın evliliği gibi Savitha'nın evliliği de ertelenmişti. Babası birdenbire gözlerini kısıp Poornima'ya baktı. “Çok yemiyor, değil mi? Kardeşlerine götürmeye falan kalkmıyor, değil mi?”

“Hayır,” dedi Poornima. “Neredeyse hiç yemiyor.”

Poornima'nın Savitha'yla ilgili en sevdiği şey –ellerinin dışında– netliyi idi. Savitha kadar kendinden emin birini hiç görmemişti: Ne babası, ne öğretmenleri ne de tapınak rahibi. Ama hangi

* Hindistan'ın para birimi –çn

konuda emin? diye sordu kendine. Yoğurtlu pilava muz katma konusunda mı? Gündoğumları konusunda mı? Evet ama bu kadarıyla kalmıyordu. Dokuma tezgâhının kolunu tutuşu konusunda da, adımları konusunda da, sarisini beline bağlama şekli konusunda da. Poornima fark etti ki, Savitha, onun *emin olmadığı* her konuda kendinden emindi. Haftalar geçtikçe Savitha öğle yemeğini biraz daha uzatmaya başladı, sabahki işlere yardım etmek için daha erken gelir oldu. Oysa kendi evinde de yapacak işleri olmalıydı. Ayrıca Poornima ve o, kuyudan su çekmeye de beraber gitmeye başlamışlardı.

O seferlerden birinde, su testilerini kalçalarının üstüne oturtmuş birlikte eve dönerlerken, aşağı yukarı kendi yaşlarında bir grup gence denk geldiler. Bu gençler dört kişiydiler, Hint sigarası satan dükkânın önüne toplanmış sigara içiyorlardı; derken içlerinden biri, yirmi yirmi bir yaşlarında, dal gibi incecik ama gür saçlı bir oğlan Poornima'yla Savitha'yı fark edip işaret etti.

"Şuraya bakın hele," dedi diğerlerine. "Şu kalçalara bakın. Şu kıvrımlara. Hint manzarasının nadide örnekleri."

İçlerinden biri ıslık çaldı, bir diğeryise, belki de aynı kişiydi, "Gandi bile karşı koyamazdı," dedi. Hepsi güldü. "Hangisini istersiniz, çocuklar," diye devam etti, "sarıyı mı, maviyi mi?"

Poornima sarilerinin renginden bahsettiklerini fark etti.

"Maviyi!"

"Sarıyı!" diye bağırды diğeri.

Bir diğeri, "*Ben* testinin yerinde olmak isterdim," deyince hepsi yeniden güldü.

Onlardan kurtulmanın imkânsız olduğunu anlamaları uzun sürmedi. Gençler yaklaşıp çevrelerini sardı. Oluşturdukları çember boşluklu fakat tehditkârdı. Poornima, Savitha'ya baktı ama Savitha erkekler orada yokmuşçasına ileriye bakıyordu. Poornima, "Şimdi ne yapacağız?" diye fısıldadı.

"Yürü," dedi Savitha; sesi, Indravalli Konda'daki tapınak kadar sağlam, sakın ve sertti, üstelik bakışlarını da o tapınağa ketlenmiş benziyordu.

Poornima önce Savitha'ya baktı, sonra başını yere eğdi.

"Eğme başını," dedi Savitha. "Karşıya bak."

Poornima yavaşça başını kaldırdınca adamların safları sıklaştırdığını gördü. Çekirge gibi zıplayıp duruyorlardı. Birisi Savitha'nın üzerindeki palluyu* tutup çekti. Savitha adamın eline vurdu. Bunun üzerine adamlar kahkahalara boğuldular, daha çok dans edip daha çok gülüştüler, sanki o vuruş bir davetiyeymiş gibi. Poornima, gecekondularının kapı ağzında duran kadınların şöyle böyle farkındaydı. Oğlanlar işte, diye düşünüyor olmalıydılar, başlarını sallayarak. Poornima paniğe kapılmaya başladı. Köyde bu gibi olaylar sık sık yaşanırdu ama normalde adamlar biraz sataşp bir iki göz kırptıktan sonra peşlerini bırakırlardı. Oysa bu *adamlar* onları takip ediyordu. Üstelik dört kişiydiler. Poornima, Savitha'ya baktı. İfadesi önceki kadar kararlıydı, dosdoğru karşıya bakıyordu, tapınağa ve Indravalli Konda'ya. Bakışları ikisini birden delebilmemiş gibiydi. Adamlar onda bir şey sezmişe benziyorlardı, meydan okuma gibi bir şey ve bu meydan okuma, meydan okumaya *cüret* edebilmesi, onları daha da neşelendirmişti. "Canım bebeğim," dediler İngilizce, sonra Telugu dilinde, "Neden *sen* seçmiyorsun?" Savitha'ya diyorlardı.

İşte bu. İşte bu, Savitha'nın beklediği işaretti.

Su testisini yere bıraktı, doğruldu ve kıpırdamadan bekledi. Hiç kıpırdamadan. Onun bu hareketsizliği, beraberinde daha büyük bir hareketsizlik getirdi. Gecekondularının önünde duran insanlar, sokağın Indravalli Konda'ya giden dönemeci, çevredeki çeltik tarlaları ve hatta dokuma tezgâhlarının tıkırtısı, ki günün her saati köyün dört bir yanında duyulurdu, tuhaf bir biçimde sessizleşti. Öyle ki neredeyse birkaç kilometre ötedeki Krishna'yı duyabileceklerdi; dalga seslerini, su kuşlarının kanat çırpışlarını.

"Kimi istediğimi biliyorum," dedi Savitha.

İlk adam, gür saçlı ve cılız olan sevinçle haykırarak çemberin

* Geleneksel bir Hint kıyafeti olan sarinin şal kısmı -çn

etrafında çocuk gibi sekmeye başladı. “Biliyormuş. Biliyormuş. Kusura bakmayın, çocuklar, bir dahaki sefere artık.”

“Kim? Kim?” diye cıvıladılar.

Savitha sırasıyla her birine baktı, her biriyle göz göze geldi, sonra her birine doğru bir iki adım attı, sanki onlarla alay ediyordu, derken gülümsedi. Dişlerinin görüntüsü uzaktaki tapınağın beyazı kadar parlak ve erdemliydi. Poornima’ya yaklaşip elini tuttu ve “Onu seçiyorum,” dedi. Bunun üzerine su testisini yerden aldı, Poornima’yı kolundan tuttu ve çemberin ortasından çekip çıkardı. Adamlar gitmelerine izin verdiler ama homurdanıp söylendiler de. “O mu?” diye sızlandılar. “O senden daha çirkin.”

Eve vardıklarında Poornima yaprak gibi titriyordu.

“Yapma,” dedi Savitha. “Bir faydası yok.”

“Elimde değil.”

“Anlamıyor musun? Bir ağaç da seçebilirdim. Ya da bir köpek.”

“Evet ama bize zarar verebilirlerdi.”

“Bunu yapmalarına izin vermezdim,” dedi.

İşte bu: Bu dört kelime. Bir şarkıydı sanki, büyülu sözlerdi. Poornima üzerinden bir ağırlığın –berbat ve korkunç bir ağırlığın– kalktığını hissetti. Annesinin ölümünden mi kaynaklıydı bu ağırlık? Yoksa öküz olmaktan mı? Ya da daha az belirgin bir şeyden mi? Zamanın akışı gibi mesela ya da charkhanın sonsuz dönüşü. Gerçi pek önemi yoktu. Savitha’yla o kadar sıkı dost olmuşlardı ki biri diğnerinin daha fazla tuz isteyip istemeyeceğini ya da brinjali* patatesli sevip sevmediğini düşünmeden tek bir öğün dahi yiyemez olmuşlardı. Birdenbire kahvaltı en sevmedikleri öğün oluvermişti, pazar da en sevmedikleri gün. Hatta Poornima fırsat buldukça paisa biriktirmeye ve muz almaya başlamıştı. İlk seferinde, öğle yemeğinde Savitha’ya ayranını verirken yanında

* Bir patlıcan yemeği –çn

muzu da vermişti. O sabah yoğurt alacak paraları yoktu. Ama Savitha bunu hiç dert etmedi. Sulu ayranı pilava öyle keyifle karıştırdı ki sanırdınız o ayran şimdiye dek yediği en koyu, en kaymaklı yoğurttu. Poornima onu izledi, sonra muzunu uzattı.

Savitha şok oldu. "Emin misin?"

"Elbette. Özellikle senin için aldım."

Savitha havalara uçtu ama sonra garip bir biçimde utandı. "Annem küçüklüğümden beri hep, Daha az muz yeseydin şimdiye başlık paranı denkleştirmiş olurduk, der."

Poornima gülümsedi, sonra başını yere eğdi.

Savitha yemeyi bıraktı. "Ne zaman öldü?"

"Dört ay önce."

Savitha muzunu pilavına karıştırdı. Önce bütün kabuğu soydu, sonra başparmağı ve diğer parmaklarıyla muzunu pilavın içine ezdi. Sonunda muz göz kanatan yumrulara döndü, pirinçten bir halının üstüne bandikut fareleri gibi yayıldı. Ne yapış yapış, ne iştah kaçıracı bir görüntüydü o.

"Bunu mu seviyorsun?"

"Tadına bak." Poornima'ya eliyle bir lokma uzattı. Poornima şiddetle başını salladı. Savitha omzunu silkip pilav-muz karışımını büyük bir iştahla yedi, yerken gözlerini yumdu.

"Bundan daha iyisi ne, biliyor musun?"

Poornima yüzünü buruşturdu. "Evet, çoğu şey."

Savitha onu duymazdan geldi. Sır vereceği mişçesine Poornima'ya yaklaştı. "Tam olarak bilmiyorum, duyduklarımın yalancısıyım ama pek ender bir meyve varmış. Dayanılmaz, Poori. İçi pembe, böyle tereyağı gibi ama şeker kadar tatlı. Hatta şekerden daha tatlı. Muzdan daha güzel, sapodilladan bile daha güzel. Biliyorum, biliyorum, kulağa imkânsız geliyor ama pazaryerinde yaşlı bir kadını o meyveden bahsederken duydum. Yıllar önceydi. Yalnızca tek bir adada yetiştiğini söyledi. Brahmaputra'da. Adayı anlatış şekli bile güzeldi. Bana baktı, dosdoğru yüzüme baktı ve dedi ki, 'Hani Krishna, Radha'sı için flüt çalıp alacakaranlık vakti ona kur yapar ya, tam da ineklerin

eve dönüş vaktinde? İşte o ses. Adanın sesi. Flüt şarkısı. Orada gittiğin her yerde o meyveden var, her yerde o flüt şarkısı çalar. Bir sevgili misali peşinden gelir.”

“Öyle mi dedi?”

“Evet.”

“Flüt şarkısı gibi.”

“Evet.”

Poornima sessizleşti. “Adanın adı neymiş?”

“Majuli.”

“Majuli,” dedi Poornima sesli bir biçimde, yavaşça, sanki kelimenin tadına bakar gibi. “Ve sen de ona inandın?”

“Tabii ki inandım,” dedi Savitha. “Oradakilerin bir kısmı inanmadı ama ben inandım. Kadının bunak olduğunu, Brahmaputra şöyle dursun, daha terk edilmiş tren istasyonunun kuzeyine bile gitmediğini söylediler. Ama suratını görmeliydin, Poori. Nasıl *inanmayayım*? Yıldız gibi parlıyordu.”

Kafası karışan Poornima bir süre düşündü. “İyi ama bir ada nasıl flüt şarkısı gibi olabilir? Adayı sevdiğini mi söylemek istedi? Krishna’nın Radha’yı sevdiği gibi?”

“Hayır. Sanmam.”

“Ne o zaman? Nihayetinde o şarkı bir aşk şarkısı.”

“Evet,” dedi Savitha, “ama aynı zamanda açlık şarkısı da.”

Bu kez Poornima’nın kafası daha da karıştı. “Açlık mı?”

“Belki de adanın açlığın sonu olduğunu söylemek istedi. Ya da başlangıcı. Belki o açlığın bir başlangıcı yoktu. Veya sonu. Tıpkı Krishna’nın flütünün sesi gibi.”

“Peki ya aşk?”

“Aşk nedir ki, Poori?” dedi Savitha. “Aşk, açlık değil de nedir?”